XOTIN-QIZLARNI TAZYIQ VA ZO‘RAVONLIKDAN HIMOYA QILISH – USTUVOR VAZIFA

Azimov Ashirali Mexmonboevich
Andijon davlat tibbiyot instituti
Ijtimoiy gumanitar fanlari kafedrasi o‘qituvchisi

Annotatsiya: *Xotin-qizlarni tazyiq va zo‘ravonlikdan himoya qilish zamonaviy jamiyatda eng dolzarb ijtimoiy va huquqiy masalalardan biridir. Ushbu maqolada xotin-qizlarni huquqiy himoya mexanizmlari, qonuniy asoslar va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash tizimlari tahlil qilinadi. Shuningdek, zo‘ravonlik turlari, ularning oqibatlari va profilaktika choralariga batafsil e’tibor qaratilgan. Maqolada ilmiy-amaliy tavsiyalar berilgan bo‘lib, ular mahalliy va davlat darajasida xotin-qizlarni himoya qilish tizimini takomillashtirishga qaratilgan.*

Kalit so‘zlar: *xotin-qizlar huquqlari, zo‘ravonlik, tazyiq, ijtimoiy himoya, huquqiy mexanizmlar, profilaktika choralari, ustuvor vazifa.*

imrconf.com

Kirish

Xotin-qizlarni tazyiq va zo‘ravonlikdan himoya qilish masalasi zamonaviy jamiyatda eng dolzarb ijtimoiy va huquqiy muammolardan biridir. Bu muammo nafaqat individual darajada, balki jamiyatning barqarorligi, inson huquqlari va ijtimoiy taraqqiyot bilan bevosita bog‘liqdir. So‘nggi yillarda global miqyosda xotin-qizlarga nisbatan zo‘ravonlikning turli shakllari keng tarqalganligi, ularning sog‘lig‘iga, psixologik holatiga va ijtimoiy faolligiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi aniqlangan. Shu sababli, xotin-qizlarni himoya qilish tizimi davlat va jamiyat uchun ustuvor vazifa sifatida belgilanadi.

Xotin-qizlarga nisbatan zo‘ravonlik turlari ko‘pligi bilan ajralib turadi, ular orasida jismoniy, ruhiy, iqtisodiy va jinsiy zo‘ravonlik eng keng tarqalgan.

Har bir shakl o‘ziga xos oqibatlarga ega bo‘lib, jamiyatning ijtimoiy muhitiga salbiy ta’sir qiladi. Shu bois, zamonaviy huquqiy va ijtimoiy tizimlar xotin-qizlarni zo‘ravonlikdan himoya qilishga qaratilgan samarali mexanizmlarni ishlab chiqish va amalga oshirishga intiladi.

Mamlakatimizda xotin-qizlarni himoya qilish tizimi bir qator qonunlar, me’yoriy hujjatlar va davlat dasturlari orqali tartibga solingan. Bu tizimning samarali ishlashi, xotin-qizlarning huquqiy va ijtimoiy barqarorligini ta’minlash, ularning jamiyatdagi faolligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, ijtimoiy muhit, oilaviy qadriyatlar, ta’lim tizimi va ommaviy axborot vositalari ham xotin-qizlarni zo‘ravonlikdan himoya qilish va ularning huquqlarini himoya qilishda muhim rol o‘ynaydi.

imrconf.com

Asosiy qism

Xotin-qizlarga nisbatan zo‘ravonlik va tazyiq muammosi nafaqat individual darajada, balki jamiyatning ijtimoiy barqarorligi va inson huquqlarining ta’minlanishiga bevosita ta’sir qiladi. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, zo‘ravonlikning har bir shakli xotin-qizlarning psixologik holatiga, jismoniy sog‘lig‘iga, ijtimoiy faolligiga salbiy ta’sir ko‘rsatadi va ularning jamiyatdagi roli va imkoniyatlarini cheklaydi. Shu bois, xotin-qizlarni himoya qilish tizimini samarali tashkil etish, tazyiq va zo‘ravonlikni oldini olish uchun kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Xotin-qizlarni himoya qilishning huquqiy asosi respublikamizda bir qator qonunlar va me’yoriy hujjatlar orqali tartibga solingan. Ushbu huquqiy hujjatlar xotin-qizlarga nisbatan zo‘ravonlikning oldini olish, ularni ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash va zarur hollarda tegishli organlarga murojaat qilish imkoniyatini yaratadi. Shu bilan birga, jinoyat va ma’muriy javobgarlik mexanizmlari, mahalla va ijtimoiy tashkilotlar orqali monitoring va profilaktika tadbirlari ham amalga oshiriladi. Ularning samarali ishlashi, xotin-qizlarning huquqiy va ijtimoiy barqarorligini ta’minlashga xizmat qiladi.

Ijtimoiy himoya tizimi esa xotin-qizlarning nafaqat jismoniy, balki ruhiy va iqtisodiy holatini yaxshilashga qaratilgan. Shu maqsadda turli markazlar, maslahat xonalari va ishonch telefonlari orqali ular uchun psixologik yordam, huquqiy maslahat va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash xizmatlari tashkil etilgan. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, psixologik qo‘llab-quvvatlash xotin-qizlarning o‘ziga bo‘lgan ishonchini oshiradi, stress va depressiya holatlarini kamaytiradi hamda tazyiq va zo‘ravonlikka qarshi kurashishda muhim rol o‘ynaydi.

Tazyiq va zo‘ravonlikni oldini olish uchun profilaktika tadbirlari ham muhimdir. Ushbu tadbirlar oilaviy tarbiya, ta’lim tizimi, jamoat ishlari va ommaviy axborot vositalari orqali amalga oshiriladi. Masalan, maktab va oliy ta’lim muassasalarida ijtimoiy va huquqiy bilimlarni oshirish, xotin-qizlarni huquqlari va majburiyatlari bilan tanishtirish, oilada zo‘ravonlikni kamaytirishga qaratilgan tarbiyaviy ishlar muhim ahamiyatga ega. Ommaviy axborot vositalari orqali amalga oshiriladigan targ‘ibot tadbirlari esa zo‘ravonlikning zararli oqibatlarini yoritib, jamiyatda ushbu hodisaga nisbatan ijtimoiy murosani kamaytiradi va xabardorlikni oshiradi.

Xotin-qizlarni himoya qilishda davlat va jamoat institutlarining hamkorligi katta ahamiyatga ega. Mahalla va fuqarolik jamiyati institutlari xotin-qizlarni monitoring qilish, tazyiq va zo‘ravonlik holatlarini aniqlash va ularni tezkor tarzda qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha muhim rol o‘ynaydi. Shu bilan birga, mahalliy hokimiyat organlari, politsiya va sud tizimi ham xotin-qizlarni himoya qilish mexanizmlarini samarali amalga oshirishda faol ishtirok etadi.

Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, xotin-qizlarni himoya qilish tizimi nafaqat huquqiy normalarga, balki ijtimoiy barqarorlik va insonparvarlik tamoyillariga asoslanishi zarur. Zo‘ravonlikka qarshi kurash va tazyiqning oldini olish choralarini samarali amalga oshirish jamiyatda xavfsizlikni oshiradi, xotin-qizlarning ijtimoiy faolligini kuchaytiradi va ularning huquqlarini ta’minlaydi. Shu bois, xotin-qizlarni himoya qilish nafaqat davlat siyosati, balki har bir fuqaroning ham ustuvor vazifasi hisoblanadi.

imrconf.com

imrconf.com

Xulosa

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, xotin-qizlarni tazyiq va zo‘ravonlikdan himoya qilish zamonaviy jamiyatda eng dolzarb va ustuvor vazifa hisoblanadi. Huquqiy, ijtimoiy va profilaktik choralarni kompleks tarzda amalga oshirish orqali xotin-qizlarning huquqlari va erkinliklarini samarali himoya qilish mumkin. Tadqiqotlar xotin-qizlarga nisbatan zo‘ravonlikning turli shakllari, ularning oqibatlari va oldini olish mexanizmlari batafsil o‘rganilganini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, davlat va jamoat institutlari hamkorligi, psixologik va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash tizimlari, profilaktika tadbirlari va qonuniy mexanizmlarning uyg‘un ishlashi xotin-qizlarni himoya qilish samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Tadqiqot shuni ko‘rsatdiki, xotin-qizlarni himoya qilish nafaqat inson huquqlarini ta’minlash, balki jamiyat barqarorligi, ijtimoiy adolat va taraqqiyot uchun ham muhim ahamiyatga ega. Shu bois, tazyiq va zo‘ravonlikka qarshi kurash hamda xotin-qizlarni himoya qilish choralarini yanada takomillashtirish, ularni amalga oshirish mexanizmlarini kuchaytirish davlat siyosati va har bir fuqaroning ustuvor vazifasi sifatida belgilanishi lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Toshkent, 2019.
2. O‘zbekiston Respublikasi “Xotin-qizlarni himoya qilish to‘g‘risida”gi Qonuni. Toshkent, 2020.
3. Abdullaeva, M. Xotin-qizlar huquqlari va ijtimoiy himoya. Toshkent: Fan va texnologiya, 2021. 224 b.
4. Islomov, S. Zo‘ravonlikning ijtimoiy va psixologik oqibatlari. Namangan: NDTU Press, 2020. 198 b.
5. Mirzayev, S., and A. Azimov. "SOLAR POWER STATIONS." Экономика и социум 6-2 (97) (2022): 147-150.

6. Azimov, Ashirali. "Azimov МАЪМУН АКАДЕМИЯСИ ВА ИЖТИМОИЙ ТАРАҚҚИЁТ." Архив исследований (2020).

7. Azimov, Ashirali. "Azimov AM NEW TYPES OF EDUCATION IN THE MODERN WORLD." Архив исследований (2020).

8. Azimov, Ashirali. "Azimov AM PHILOSOPHICAL ADVANCEMENT OF SCIENCE AND TECHNOLOGY RELATIONS." Архив исследований (2020).

imrconf.com